ПОЈЕДИНИ БРОЈ — 75 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 180 дин. на годину, 90 дин. на пола године, 45 дин. на четврт год.; за Америку 5 долара на годину. — Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ деон. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Издавалац „Застава“ деон. друштво.

Број 111. Нови Сад, у суботу 20. маја 1922. Година LIII.

Економски „успех“ комунизма.

Све теорије и причања бољшевичка о којима нико а најмање они имају појма, не вреде онолико као проста и гола факта. Да проговоримо коју реч о енглеско-бољшевичком уговору, о руском петролеуму. Позната је ствар да је угаљ већ застарело гориво бар у извесној индустрији и да је Енглеска осигурала себи више од три четврти читаве светске индустрије. У Русији је основано друштво за искоришћавање петролеума, састављено од половине Руса и половине странаца, односно Енглеза. Наполичарство је спроведено од енглеских радника који одоше на лице места. Равна половина петролеума, која не буде требала Русији, а Енглези ће се већ постарати за то, и коју буде могуће износити из земље, продаће се Енглеској, а осталу половину може Русија продати коме хоће. Пошто су канали за спровођење, жељезнице и вагони не само покварени већ и недовољни, то ће исто друштво све оправити. Тиме је друштву дато једно средство, коме нико не може стати на пут, да ради онако како оно хоће. Јер кад „нема“ довољно вагона да се извезе и на време, онда разуме се, да су остали на милости и на немилости друштва. Ово је нарочито јако средство за бивше приватне поседнике. У свој прилици нарочито Енглези подржавају бољшевике да остану на благодетној теорији комунизма. Од приватних поседника ће се одузети петролеумски бунари и даће им се одштета, коју ће бољшевици платити у „боновима“. Но и кад би стари поседници остали на своме имању, они би били везани тиме, што синдикат имајући жељезнице у својим рукама, може да их шиканира и уцењује колико и како год хоће.

Сличне уговоре су Енглезима бољшевици већ потписали и о другим експлоатацијама, као рудницима угља и осталих руда. И само зато и само тако може се разумети енергично држање Енглеске и одобравање комунизирања свега и свачега у Русији: пола је њихово.

Догодило се дакле оно, што је пре годину дана предвидела руска конституанта у Паризу, и чије смо закључке изнели у нашем листу. Енглези су покуповали половину свега богатства Русије. То је за први мах доста! Даће Бог, па ће после бити и више. А ако сулудост бољшевичка обиђе читав свет, значи пола ће бити за Енглеску. То ће бити боље него једна четвртина света коју Енглези већ имају у шакама.

Ето зашто Лојд Џорџ хоће мир, ето зашто је он хуман и не воле да се крв троши а паре траће! Јер је изван сваке сумње да нема још тако издајничке владе, која би таке услове потписала као што је то пролетерска и комунистичка влада московска. Како пак прети опасност, да кад би она пала, онда би пали и сви уговори енглеско-бољшевички, за то треба да се бољшевици одрже на влади, да буду признати, да се њихов режим учврсти бар толико да сви кајишарски уговори стекну потпуну силу и да их ни најпатриотичнија идућа влада не може одбити.

Г. Лојд Џорџ са г. Самуелом направили су заиста један користан уговор са другом Красином. А друг Красин имаће чиме да се похвали оцу-Лењину. „Капитал“ све више и више пропада — али руски!

Л.

Стање принцезе Јелисавете.

Атина, 19. маја. Јуче је издат овај званичан билтен о болести принцезе Јелисавете: Стање непромењиво. Температура 38°, пулс 120, респирација, 30.

Атина, 19. маја. Стање принцезе Јелисавете очајно. Катастрофа се очекује сваког часа. (Ово је приватна вест стигла 19. ујутру у Београд. Пр. Ур.)

Постигнут споразум са Италијом.

Детаљи споравума још нису познати.

Лондон, 19 маја. Иако званично није било објављено ипак су италијански министар спољних послова Шанцер и наш министар спољних послова Ничић искористили моменат сусрета да траже лека ријечкој кризи. Оба министра споразумели су се, да британски представник посредује. Преговори се воде.

Ђенова, 19. маја. Споразум између наше Краљевине и Италије постигнут. Детаљи непознати. (Ова приватна вест стигла је јутрос у Београд. Пр. У.)

Лојд Џорџ не мисли ићи у Хаг.

Хановер, 19. маја. Лојд Џорџ изјавио је новинарима, да нема намеру, да узме учешћа у конференцију стручњака у Хагу.

Енглеска евакуише Ирску.

Хановер, 19. маја. У Лондону је званично објављено, да ће све трупе напустити Ирску, крајем ове године. Једино у Дублину остаје мали гарнизон.

Конференција пограничних држава са Русијом ради регулисања транспорта.

Хановер, 19. маја. У Лвову ће се 21 о. м. састати представници Пољске, Аустрије, Чехословачке и Совјетске Русије ради проучавања питања о транспортима и тарифама.

Совјети пристали на Хаг.

Пакт о неагресивности проширен на све савезничке совјетске републике.

Хановер, 19. маја. На јучерашњој седници политичке комисије пошто је холандска делегација дала обећања, да ће руска делегација бити заштићена, одлучено је дефинитивно, да се конференција стручњака одржи у Хагу. Пакт о неагресивности проширен је и на савезничке савјетске републике, а трајаће још четир месеца по свршетку конференције у Хагу, дакле свега 7 месеци. Чичерин је захтевао од представника Пољске и Румуније, да неће дозволити на својој територији формирање банди. Скирмунт и Брићану су то обећали. Интересантно је забележити, да је Лојд Џорџ говорио само о конференцији стручњака, из чега би се могло закључити, да Лојд Џорџ рачуна на учешће Америке. „Дели Кроникл“ каже, да ће Лојд Џорџ при повратку провести два дана у Паризу, да се са Поенкареом посаветује, а тек у понедељак стиже у Лондон.

Лорд Грej против политике Лојда Џорџа.

Британска штампа о Грејовом писму.

Лондон, 19. маја. Лорд Грej упутио је писмо националној либералној федерацији, у којем спомиње успешан рад конференције у Вашингтону и осуђује ђеновску конференцију. Грej хвали значај конференције у Ђенови, али осуђује методе те конференције. Ђеновска конференција, вели Грej, постала је опасна међународна игра. Даље наглашује Грej, да је споразум са Француском и добри односи са Америком једини основ за финансијску и економску реконструкцију Европе и за васпостављање мира. „Тајмс“ пише, да се слаже са Грејом. Догађаји су оправдали Грејове коментаре и критику. Требало је напред испитати, да ли је могућ споразум са бољшевицима и до-

ПОДЛИСТАК.

СЛИКАРСКА ИЗЛОЖБА НИКОЛЕ БЕШЕВИЋА.

Никола Бешевић изложио је у згради новог универзитета у Београду 46 слике. Све изложене радове више је створио разумом него срцем и душом. Све изложене слике створио је у оним тренутцима, када му је око посматрало природу а срце му је при томе остало сасвим мирно.

Свим његовим сликама још увек фали лична нота, фали оно, психично што у човечијој души побуђује слатке сањарије.

Никола Бешевић је још увек само добар почетник и не влада таком уметничком техником, да би могао створити потпуна уметничка дела. Поред многих ситница изложио је и четири крупније ствари и то: „Оријенталска играчица“, „Слепац и вођа“, „Два пријатеља“ и „Изгубљени рај“, четири озбиљнија рада, створена особитом мирноћом и доста сигурном руком.

Бешевић је огледао своју снагу на крајолику, на сликању цвећа, на портрету и жанр-сликарству.

Његови крајолици имају нечег и сувише оштрог, тачног, тврдог и одређеног а не меког. Његови крајолици нису нежна појавија у боји, него ладни преписи природе, без јаче личне ноте, без јачих личних особина.

Бешевић није прави сликар крајолика, јер се у његовој техници не опажа особита лакоћа, елеганција, окретност и сигурност, јер не располаже свежим, топлим и примамљивим бојама. Он слика природу сасвим ладнокрвно, без верве, без темперамента, без интимности, без симпатије, стога његови крајолици нису нежне лирске песме, него обични ведути.

У приказивању цвећа — „Мимозе“, „Нарциса“ и „Љубичица“ није постигао никакав јачи утисак, јер није особит колориста. Да је Бешевић прави колориста, он би у оно и сувише нежно цвеће унео више лепости и више деликатесе, јер ти мотиви ништа друго нису, него успоређење најнежнијих и најсубтилнијих боја.

Као портретиста није Бешевић знао открити душу својих особа. У очима његових портрета опажа се нечег шематичног и декламаторског. У „Аутопортрету“, у „Портрету“ (бр. 10.) у „Портрету госпође А. Б.“ и у „Портрету девојке“ не опажа се пластика, сигуран цртеж, сигурне контуре, сигурно обрађивање главе и руку. Инкарнат оних глава је без икакве топлоте, свежине и мокоће. Исто тако у боји одела и позаћа није показао неку деликатесу нити елегантну хармонију, која би и школованом оку пружила неко уживање.

Једино у „Оријенталској играчици“ показао је Бешевић уметничко знање и осећај за боју. У томе раду опажа се топао живот, свежина, добар цртеж, добро моделирање и лепе линије. Кожа те играчице врло је нежна, мека и свежа. У целој слици огледа се доста култивиран укус. Тело те лепе играчице одише снажним и заносним morbidezza — мирисом. При компоновању тога акта показао је Бешевић да заиста има темперамента.

Акт жене на слици „Изгубљен рај“ врло је нежан и деликатан. У телу те жене опажа се љупкост, нежност и отмена мирноћа. Са том сликом показао је Бешевић да има доста фини осећај за грацију покрета и за музику линија.

Као што сам већ напоменуо, Бешевић није сликар крајолика, јер не показује окретност, елеганцију и сигурност у уметничкој техници, јер не располаше угодном хармонијом боја, јер није прави песник лиричар, него здрав реалиста. Тај свеж реализам понајбоље се огледа у сликама „Слепац и вођа“ и „Два добра пријатеља“. У тим радовима огледа се снага у карактеристици, опажа се добра техника и добар цртеж. У слици „Два добра пријатеља“ огледа се свежа природа, здравље и снага, без и једне трунке поза. То је прави и живи човек, пун крви и живаца. Обе слике извео је Бешевић са особитом смелошћу и широким потезима. Све је на тим сликама озбиљно и суморно.

У сликама „Црквењак из Скана“, „Гајдаш“, „Сељанке из Скана“ и „Мајка“ не опажа се свежина живота. По жилама тих особа не пулзира врела крв. На тим сликама све је суво, тврдо и тешко. Не само да особе његових портрета изгледају готово окамењене у својим позама, него и те слике могу се сматрати за „Stilleben“ са људском штафажом.

Да завршимо.

Никола Бешевић има талента. Он се до данас не налази на оној уметничкој стази, која ће га одвести правоме циљу. Ту стазу он још увек тражи.

Држимо, да је Бешевић са својим сликама „Вођа и слепац“ и „Два добра пријатеља“ ступио на прави пут. Нека своју уметничку снагу развија у жанр-сликарству. Ту ће његов талеват доћи до потпуног израза. Тај пут водиће га сигурноме циљу.

Павле Лагарић.

бити пристанак Америке и Француске. Признаје, да је Европи потребан мир као и нови покушаји, да се дође до мира. Али главни услов за успех лежи у предходном споразуму са Француском и Америком. Догађај са Америком показује, да је ђеновска конференција пошла рђавим путем, али то искуство може да послужи, да се пође добрим путем. „Дели Кроникл“ осуђује Грејово писмо и пребацује Грају, да као либерал нема ни једне добре речи за либералне принципе, којима је руковођена конференција. Грај ставља ове принципе у исту категорију са реакционарним питањима спољне политике. Лист признаје да је пријатељство и сарадња Француске потребна, али се у Ђенови показало, да је немогућа кооперација са милитаристичком политиком француских реакционара, јер се тиме место мира ствара раздор. Ђеновска конференција није успела због разноликог гледишта Француске, Русије и Британије. Чињеница да су многе неутралне и савезничке државе на страни Британије, није без значаја, док су Француска и Русија изоловане, која чињеница ће их присилити да промену своју политику.

Питање немачких репарација.

Немачка влада неодлучна. — Амерички финансијери солидарни са репарационом комисијом.

Париз, 19. маја. На седници репарационе комисије немачки министар финансија изнео је своје предлоге за извршење репарација од стране Немачке. Репарациона комисија нашла је да су ти предлози недовољни и немачки министар финансија тражиће нове инструкције. Јасно је да немачка влада под тешком пресијом своје индустрије настоји да не дође под савезничку контролу. Због тога изгледа, да Немачкој није стало да међународног зајма, него до редукција немачких репарација. Немачка влада ипак жели међународни зајам, јер се нада да ће избећи војничку интервенцију Француске. Та неодлучност немачке владе ометаће међународне финансијере, који ће се састати 24. маја у Паризу и расправљати о међународном зајму ради исплате немачких репарација. Познати амерички финанцијски кругови биће заступљени од стране Моргана и Отона Кана. Нема сумње, да ће амерички финансијери учествовати у давању зајма, ако добију потребне гаранције, нарочито пак буџетску контролу Рајха. У том погледу амерички финансијери потпуно се слажу са репарационом комисијом. Остаје питање, да ли ће Немачка попустити до краја маја. Ако Немачка одбије формуле услова репарационе комисије, француска влада ће захтевати извршење Версајског уговора.

Политичка комисија ратификовала резолуцију о руском питању.

Париз, 19. маја. Политичка комисија ратификовала је резолуцију подкомисије за руско питање. Француска и белгијска делегација нису биле присутне. Чичерин је изјавио, да пакт о неагресивности не обвезује само пограничне државе, него и све остале државе, са којима је Русија учествовала на конференцији.

Велик пожар у Риму.

Уништена болница. Много мртвих.

Париз, 19. маја. Јављају из Рима, да је пожар потпуно уништио болницу св. Духа. Досада је испод рушевина извучено 16 лешева.

Амнестија.

Пред Краљем и пред Министарским Саветом налази се предлог о помиловању, које има да крунише Краљеву свадбу, који ми у главнијим изводима доносимо.

Поред указа о општој амнестији спрема се и велик број указа о индивидуалном помиловању. За индивидуално помиловање имају се предложити лица, која нису обухваћена општом амнестијом.

Управе казнених завода, судова, државна одветништва учиниће предлоге за индивидуално помиловање или амнестију свих лица, која су суђена на доживотну казну лишењем слободе или која су била суђена на смртну казну, па им је ова путем милости замењена временитом казном лишењем слободе. Судови ће при доношењу закључака о предлогу за помиловање — амнестију поступити по законским прописима, који су на снази на његовом подручју.

Даје се општа амнестија за дела политичке и војничке природе, учињена на територији Апелационог Суда у Н. Саду и Међумурју, а за која су бивши мађарски судови изрекли пресуду по глави I—IV. зак. чл. V. од 1878. и чл. 173, 174, 453—456, истог зак. чланка из зак. чл. XXI. од 1890., из зак. чл. XXX. од 1912. из чл. 22, 24, 26, 27, 29. зак. чл. XIII. од 1912. и из чл. 2. и 3. зак. чл. XXIV. из 1913.

Опраштају се све казне лишења слободе и новчане казне, досуђене пресудама грађанских казнених судова у целини или у неизвршеном још остатку:

а.) За дела из §§ 58—61., 65. б.) 73, 81, 82, 305, 312 и 314 аустр. и хрв. казн. закона као и за исте врсте дела из осталих казн. законика, који важе на територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, учињена на целој територији наше Краљевине и то на она из §. 87 а) тач. а.) и б.) 88, 89, и 91, б.) и њима равна учињена укључиво до 30. VI 1920. а остала учињена укључиво до 31. XII. 1920.

Опраштају се казне (у целини и у неизвршеном остатку) што су их грађ. казн. судови изрекли за дела учињена на територији Апелационог Суда у Н. Саду и у Међумурју, а по чл. 172., 175., 176., 330—333, 336—338, 418., 420., 421., 434., 435., 439., 444., из зак. чл. V. од 1878. и из чл. 49. и 51. из зак. чл. XXXV. од 1908., ако су дела извршена или покушана у времену преврата у вези са пљачкашким покретима од 25. октобра до 21. децембра 1918.

Исто тако опраштају се и казне лишења слободе по грађ. казн. судовима у Хрватској и Славонији због кажњивих дела до 31. XII. 1918. у ткзв. пљачкашким покретима.

Амнестија и помиловање односи се и за малолетна лица, која су по специјалним законима и уредбама, (као што је банска наредба од 13. X. 1918 бр. 20829 и зак. чл. 7. од 1913. за Војводину) о кажњавању и заштићавању младежи суђена за мере лишења слободе, а изузимају се малолетници упућени на принудно васпитање.

Допис из Старог Бечеја.

15. о. м. је Милош Катић, свештеник, као изасланик Административног Одбора, предао Црквену Општину изабраној Скупштини, која је истина још пре две године вољом народа изабрана, но због демократских апелата није могла бити инсталирана. Данас је тај чин свечано обављен, те се нова Скупштина одмах и конституисала изабравши једногласно за председника Господина Проту-ставрофора Јована Бороту, за потпредседника Косту Дражића, а за деловођу Димитрија Хаднађева, учитеља. Изабран је и Одбор од 24 лица, све наших највиђенијих економа. Дај Боже, да нова Управа поради на добро Црквене Општине исто тако, као и досадањи Управни Одбор.

Пре неки дан је Представништво Политичке Општине решило, да за успомену на венчање нашег Краља подигне у нашем месту болницу. У ту сврху изгласано је 300.000 Динара. Ово је врло хуман и леп гест, а надамо се, да ће и на највишем месту изазвати допадање.

Некако ономад, добијем неки штампани мекани папир да га прочитам. Био је то неки „меморандум“ или петиције, са пет потписа, а упућен на више и надлежних и ненадлежних места. Садржина му је, да наши свештници нису, не знам из кога узрока, присуствовали ноћу у ½10 предавању, које је одржао нишки Епископ Доситеј и на крају траже тих пет потписника, да се наша сва три свештеника, који нузгред буди речено, већ преко 30 година апсолутно безпрекорно врше своју службу, одмах пошаљу годину дана на епитимију,

„Меморандум“ је штампан латиницом, потписан ћирилицом, а састављен не кинески, него зулукаферски! Но то још није страшно, него је гадно, што у њему има безобзирно увредљивих речи, због којих ће потписници сигурно пред судом морати одговарати, осим тога пун је тврдњи, које истина нису увредљиве, али су неистините.

Сам састављач тога „меморандума“ није био на предавању, које је одржао Господин Епископ Доситеј. А зли језици говоре, да је зато послат на све стране „меморандум“, што је писац му страшно огорчен на све свештенике, а специјално на наше бечејске. (Међутим и брат му је свештеник!) Једни кажу зато се љути, што му свештници нису направили визиту кад је дошао у Бечеј, да га позову у парохију. Други веле због тога, што му брат није изабран за пароха у Мартоношу и што му наш Прота, разумете ли ме, као адвокату, није издао на приватно расматрање списе о мартошошком избору!!

Неки се од потписника и покајали, један је пред сведоцима изјавио да повлачи потпис; други каже: био сам пијан: трећи је трчао по београдским редакцијама и молио, да се не штампа послати „меморандум“, а један је међу њима најзгоднији, тај се за литру вина посвађа, за литру помири, за 10 литри можеш га и буџом по глави лупити, а за препис овога „меморандума“ не знамо још колико ће литри добити!!!! Е баш лепо друштво! O tempora o mores!!

Па ма како да овде код нас изгледа цела ствар комична, ипак је гадна и жалосна. Само, зашто се баш наше демократе нашле, да овако шта ураде! Оног „ЕШпереша“ пак из „Јединства“ мораћемо мало прочерупати.

Ако су наши свештници криви, њихова виша власт ће их казнити, а уједно би требала да упути свештенике, да ову петорицу меморан „думиста“ за увреду части туже. Или ће их чабар излечити, или их треба по цепу.

Чича.

Нови ректор богословије у Карловцима.

Против воље црквених кругова и народа митрополије карловачке затворио је неко нашу вишу богословију у Карловцима и у њене просторије пренео богословију Св. Саве, у коју се примају деца са свршеним нижим средњим школама. Констатујемо да је наш народно-црквени сабор још 1868. донео одлуку, да се у Карловци оснује једна богословија за изображење свештенства митрополије карловачке, у коју ће се примати ђаци са гимназијском матуром. Послани су одабрани студенти у Русију и на немачке универзитете, да се усаврше за професоре богословије. И 1872. прорадила је богословија у Карловцима и до уједињења Српства и проглашења обнове пећке патријаршије битисала и наједаред као дим ишчезла, да уступи места малој св. Савској богословији. Не треба затајивати нерасположење свештенства и наше православне интелигенције, због овог поступка и унижавања образовања будућих свештеника сада, када је морал усљед ратних неприлика толико пољуљан, и када се Рим креће! Ових дана именован је поново за ректора богословије Добросав Ковачевић професор београдске гимназије и обиђени су као и до сад стручни професори са бивше карловачке богословије. Упозоравамо новог ректора, да се задуби у анале карловачке богословије од 1872. г. до уједињења и да пришапне тамо где треба, да после уједињења неможемо ићи у натраг, него само у напред, јер за сваки културни назадак сносиће пред Богом и народом они, који не пазе шта раде и изазивају незадовољства.

ВЕСТИ.

— **У пажњу нашим претплатницима и читаоцима.** Штампање „Заставе“ удешено је тако да сваки број стиже већ у вече и преко ноћи на прве возове, чиме се хвата најбржа веза за Бачку, Срем и Банат. Тако ће наши претплатници и читаоци првом поштом добити лист. Ако би се догодило да лист закашњива, молимо претплатнике и читаоце да нас о том известе, како бисмо могли потражити узроке закашњавању листа.

— **Уметнички концерти.** Наш одлични композитор и уметник на виолини г. Петар Стојановић приређује уметничку турнеју у Бачкој и Банату. 17. о. м. одржао је свој први концерат у Сомбору, у необично акустичној дворани жупаније, тако да је његова Гранчино-виолина из 18. века могла да изрази сву лепоту музике. Концерат је силно успео. Из Сомбора одлази г. Стојановић у Чуруг, где ће концертирати 20., а приредиће концерте и у Жабљу 21., у Фелдварцу 23., у Србобрану 24., и у Тителу 25. После тога ће прећи у Банат, куда су га после његовог првог необично успелог концерта у Великом Бечкереку, поново позвали, те ће приредити концерте у Перлезу. Тителу, Дебељачи, Жомбољу, Великој Кикинди, Алибунару итд. Завршни концерат биће 8. јуна у Београду. Ми се радујемо доласку нашег врлог композитора и уметника, јер ће наш свет имати прилике да ужива у савршеној музичкој уметности. Напомињемо још да би требало на нашим позорницама давати и оперете г. Стојановића, које имају у иноземству огромног успеха.

— **Члановима месног радикалног клуба.** Заказана скупштина радикалног клуба у Новом Саду за 21. о. м. одгађа се за идућу недељу 28. о. м.

— **Новосадска Трговачка Омладина** учествоваће на свечаности Краљевог венчања. Чланове, добротвори, утемељачи и редовни који желе — корпоративно под друштвеном заставом — да суделују при венчању Његовог Величанства Краља, нека поднесу најкасније до 24. о. м. своју фотографију (име и презиме написано на полеђини исте) председнику г. Марку К. Марцикићу или тајнику г. Драг. Ђурчићу, како би му се благовремено могла набавити легитимација, јер само ће они имати приступа који легитимацију поседују. Накнадне пријаве се неће узимати у обзир.

— **Школска деца из провинције у Београду.** У Београд је стигло 250 деце школске из Ђаковштине у Славонији, коју су тамошња деца лепо дочекали. Поклонивши се краљу, ишли у Тополу на гроб Краља Петра, те правили излет у Смедерево. Прекјуче опет стигло је 500 ђака Буњеваца у Београд. 1200 дечјих родитеља у Београду пријавили су се за дочек и смештење деце у домовима за време, док су у Београду. Деца из Суботице са својим учитељима навратили се данас у Нови Сад, те дочекани од учитеља и деце осносних школа у пратњи војне музике ушли су пред подне у варош, где су гости наше деце.

— **Соколско Друштво у Новом Саду** приређује у недељу 21. маја излет у Фрушку Гору. Полазак у ½7 сати ујутру лађом до Каменице, повратак у вече. Сви они који ће на излету учествовати, морају бити у 6 сати у јутру на станици за каменичку лађу. У случају кише одгађа се излет за идућу недељу. Старешинство.

— **Из секретаријата Новинарског удружења.** Позивају се чланови Управног и Надзорног одбора у пленарну седницу, која ће се држати у понедељак 22. о. м. у 4 сата по п. у Матици Српској. Пошто ће на дневном реду бити питање слободе штампе, позивају се сви чланови секције, како би се седница управо могла претворити у ширу конференцију.

— **Штрајк у монополу.** Извештени смо, са поуздане стране, да у понедељак има да почне штрајк раденица у монополском слагалишту у Н. Саду, који инспирише њихов наредник Татић. (Да није Павле Татић?).

— **Рокови опције по завичајности.** Рок опције по националитету је

истекао 26. јануара о. г. Сада су у току опциони рокови по завичајности, који истичу 26. јула о. г. Према I. §. наредбе о опцији која је објављена у 205 броју „Службеним новинама“ од 10. IX. 1921. постају пуноправно наши грађани она лица, која су завичајно право на територији бивше Аустро Угарске, која је припала нама, имала I. јануара 1910. год. и то своје право до 26. јула 1921. год. задржала. Лица, која су стекла завичајно право на територијама бивше Аустро Угарске, које су припале нама, после 1. јануара 1910., постају наши држављани само ако то траже и ако им буде одобрено. Ако одобрење не затраже или им буде ускраћено, онда постају држављанима оне државе, којој је припала општина где ту били пређе завичајни. Лица, која према овоме оптирају за Краљевину С. Х. С. имају дакле поднети молбу.

— **Набавка одела, обуће и постељних ствари за финансијску контролу.** На дан 12. јуна 1922. год. Ген. Дирекција Посредних Пореза Министарства Финансија у Београду извршиће јавну офертуалну лицитацију за набавку ниже изложених предмета за финансијску контролу и то: 8000 гарнитура готовог одела, 8000 пари кожних ципела за везивање (шнирање). Даље већа количина војничких кревета, сламарица, јастука, чаршава (платна) и вунених ћебета. Услови се могу дознати и у Областној Финансијској Дирекцији у Новом Саду.

— **Исељавање Немаца из Алзаса и Лорене.** Немачка државна статистика поднела је парламенту исказ о уселивању у Немачку. Број Немаца који су се из иностранства вратили у Немачку, после склопљеног мира износи 140.000. Из бивших немачких колонија вратило се је 20.000 Немаца. Из Алзаса и Лорене дошло је у Немачку 120.000 Немаца. Из северних крајева, који су припали Пољској, затражило је 205.678 лица немачко поданство. Из Русије се је вратило у Немачку око 100.000 немачких колониста, а из балтијских покрајина 25.000. Из Мађарске доселило се у Немачку 16.000 лица немачке народности.

— **Цене падају.** У Француској се води статистика о растењу и падању скупоће и пронашло се, да су цене животним намирницама дизале се постепено и концем 1920 године постигле кулминацију. У год. 1921. већ се опажа по мало опадање, тако, да су у току године цене снижене за целу трећину. А код нас су цене још порасле концем 1921. и овог пролећа поново. То је по систему оног г. сенатора, који је радио свим силама, да се укине ограничавање цена и уведе слободна трговина, јер ће се слободном трговином изазвати конкуренција, а конкуренција ћа опет допринети опадању цена. Међутим су високе цене доказ, да је г. сенатор као обично и овом приликом правио криви рачун.

— **Постављања у правосуђу.** У министарству правде потписан је указ, којим се поставља за држ. тужиоца у Сомбору Михајло Спасојевић, за држ. тужиоца у Суботици др. Љуб. Васиљевић а у В. Бечкереку Јован Косић. За окружног судију у Новом Саду Алекса Кочевић и Иван Шкреблин, у у Панчеву Станимир Савић, у Вел. Бечкереку Андрија Ласло, у Вел. Кикинди др. Винко Карлоци, за среског судију у Жабљу Васа Вујков.

Нови Сад, 20. маја 1922.

— **Г. Пашић у Сарајеву.** Г. Пашић је допутовао у Сарајево са намером, да се на Илици одмори после оног судара његовог аутомобила са трамвајем, којом приликом се мало угрувао. Дочекан је импозантно. Али случајно тим возом допутовао је у Сарајево и госп. Љуба Давидовић, да забашури утисак Пашићев. И одмах после тога пуштане су из Београда вести, како је Пашић поручио Стјепану Радићу да жели с њим ступити у преговоре, а Радић неће да прими позив. Одвећ је прозирна тактика г. Светозарева, која показује, да се његова политика срозала много, кад прибегава и оваквим уједурмама.

ИЗ СКУПШТИНСКИХ КРУГОВА.

Од нашег специјалног извештача.

Београд, 19. маја.

Влада је добила једну повољну понуду зајма.

Јуче је влада телеграфски добила једну понуду зајма од 100 милиона долара од Еквитабл Банк Оф Њујорк. Тај конзорциум банака нуди целу суму у готовом и услови су много повољнији него ма које до сада познате понуде. На синоћној седници министарског савета било је речи о тој понуди и одмах је извештен телеграфски председник владе Пашић. Заступник и опуномоћник те конзорције очекује се вечерас у Београду са још једним представником те групе.

Ова понуда изазвала је у парламентарним круговима живу дискусију. Већином посланика слаже се са том понудом, те је треба добро проучити и ако је најповољнија и усвојити.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ.

Од нашег специјалног извештача.

Тајни састанак Стинесов са италијанским делегатом.

Бордо, 19. маја „Месажеро“ јавља, да је у Лугану имао тајни састанак Хуго Станес са два своја делегата са командантом Кастимани др. Рошием и два његова италијанска делегата. Они су се четир пута састали, а затим је први отпутовао за Немачку, а други за Италију.

Пакт о неагресији.

Санта Маргарита Лигуре, 19. маја. Пакт о неагресији усвојен је. На првом састанку политичке комисије у присуству Енглеске, Италијанске, Совјетске - Холандске, Шпањолске, и Швајцарске делегације примљене су ове клаузуле:

1. Потписници усвајају образовање подкомизије, која ће проучити разна питања, која постоје између Совјетске Русије и других држава.

2. Најдаље до 20. јуна морају се доставити чланови неруски рускима, што ће обратно и ови учинитм.

3. У питања, која ће се третирати у овој комисији подразумевају се, која се односе на дугове, приватна добра и кредите.

4. Чланови морају стићи у Хаг 20. јуна.

5. Обе комисије потрудиће се да дође до споразума у питањима, која предвиђа клаузула 3.

6. Да би се радило у миру закључен је ангажман Совјета с једне стране и осталих држава с друге стране, да се уздржавају агресије респектираних територија и потпомагање преврата и пропаганде.

Споразум Бугарске са Совјетом.

Бугарска пред превратом.

Софија, 19. маја. Званично се потврђује, да је Стамбулиски у Ђенови направио споразум и са Чичеринием и да је на захтев Чичерина наредио, да се из Бугарске протерају Врангеловци, што је већ и учињено. Ова вест је са незадовољством примљена код опозиције. Комунисте и земљорадници поздрављају са одушевљењем овај споразум. Сем тога земљорадници и комунисте закључили сада коалицију.

Око краљевске свадбене свечаности.

— Позив девојкама из свију сталежа. —

Друштво Књегиње Љубице шаље у сусрет високој вереници Његовог Величанства Краља једну лађу са 500 девојака из свију крајева наше државе, које ће и иначе учествовати на свечаности. Међу њима ће бити десет госпођица из Новога Сада. Свака мора имати бело одело: хаљину, огртач, шешир, чарапе и ципеле, све бело, или чисто народно одело, у том случају беле чарапе и црне ципеле. Свака се мора сама постарати себи за стан и опскрбу за све време свечаности.

Девојке из свију сталежа, које желе да учествују на свадбеној свечаности, треба да се обрате одбору Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, најдаље до 22. о. м., пре подне 11 сати. — Пријаве прима председништво Женске Задруге, гђа Зора Стефановић, Пашићева (Ћурчијска) 4.

Глад у нашем народу.

Прошла година оманула је и у крајевима, где иначе земље доносе обилан плод. Тако је Шајкашка имала врло слабу жетву. А како је тек та испала у крајевима врлетнима, где је сунце спржило све усеве. Можемо представити, како се ту народ злопати. Али стижу вести из Далмације, да има крајева, где рана није стигла и да има више случајева смрти од глади, о чем је већ извежтена влада у Београду. Године 1916. кад је у Босни, Херцеговини и Далмацији оманула жетва и настала оскудица изведен је приватвом иницијативом покрет о пренашању деце из тих крајева у крајеве, где је било хране. Одбор за заштиту босанске херцеговачке деце у Новом Саду сместио је око 3000 деце у наше крајеве, а да није мађарска влада забранила даљи долаз, сместио би био и више. И то је ишло мирно без велике буке. Људи и госпође вршили су патриотску дужност но народној: што учини десница нек незва левица. Данас имамо своју владу, имамо министарство за социјалну политику, имамо државну заштиту деце, па мислимо, не би се могло и смело догодити, да има крајева, да неко умире од глади!

ПРИВРЕДА.

Привредна Банка у Новој Градишци.

Наши пријатељи у пожешкој жупанији оснивају Привредну Банку у врло милом центру славонске Крајине са основном главницом од 1,000.000 динара подељен на 20.000 деоница по 50 динара номинале. Рок уписивања од 10. маја до 20. јуна о. г. — При упису деоница има се уплатити 20% и у име оснивачких трошкови 5 динара по деоници други оброк од 15 динара до 5. јула о. г, а остатак у пет месечних оброка. Позив на упис потписали: Чеда Костић, народни посланик, Београд; Др. Станиша Илић, Милан Чанак, Станимир Субић, Загреб; Др. Ђиво Супило, Ј. Константиновић, Пожега; Михајло Медаковић, асеновац; Лаза Богичевић, Др. Коста Младеновић, Мито Мириловић, Др. Ал. Николајевић, В. Пауновић, Ђура Петровић, Ђока Вуковић, Душан Ковачевић, Нова Градишка; Лазар Миликшић, Милан Пјевалица, Окучани.

Индустрија цемента.

Једна од најјачих и за развој најспособнијих грана индустрије код нас је производ цемента. Сада имамо 16 великих фабрика цемента. Ту се производи годишње 108.000 вагона цемента и 14.500 портландског цемента. Држава је добила на има дажбина на извезени цемент у 1921 години преко 120 милиона динара. Највећа фабрика цемента је „Сплит“ д. д. у Сплиту, у којој раде 1000 радника, 69 пећи, а где је сада подигнута и инсталација за употребу водене снаге. Сплитска фабрика даје годишње 20.000 вагона цемента. Фобрика цемента у Беочину ради са 800 радника. Она је потпуно модерно уређена. Даље фабрике цемента су: „Кроација“ у Загребу, „Адрија“ у Бакру, фабрика у Зиданом Мосту итд.

Путовање у Београд приликом свадбе Његовог Величанства Краља.

За путовање у Београд приликом венчања Његовог Величанства Краља, издаваће капетанија, по наређењу Министарства Унутрашњих Дела, нарочите објаве.

Ко на те свечане дане намерава у Београд путовати, нека се претходно пријави овој капетанији врата број 4 до 25. о. м. у подне.

Пријаве се примају између 11—12 сати пре подне.

Објаве важе само са фотографијама.

Објаве ће се издавати у недељу 28. и у понедељак 29. о. м. од 10 до 12 сати пре подне.

Ко не буде имао фотографију приликом пријаве нека је донесе када по објаву дође.

Упозорава се грађанство, да ће се за време свечаности само са таким објавама у Београд путовати и тамо се задржавати моћи.

У Новом Саду, 19. маја 1922.

Јован Бањанин с. р.
рез. вел. кап.

Народно Позориште.

Репертоар:

Субота, 20. маја „Код белог коња“, шала у 3 чина, први пут.

Недеља. 21. маја по подне: „Сањурица и шубара“, почетак у 3 сата, са сниженим драмским ценама.

У вече; „Орфеј у паклу“, оперета у 3 чина.

БЕРЗА.

Валуте и девизе.

Београд, 19. маја 1922.

Њујорк 67.75; Париз 610·—; Лондон 300.—; Милано —.—; Праг 133.50; Беч 0·71; Берлин 24.—; Букурешт 48.50; Софија —.—. Солун —·—; Будимпешта 8·70; Женева 1310. Рим 360·—.

Цирих, 19. маја 1922.

Берлин 1.75; Њујорк 5.22; Лондон 23.22; Париз 47.36; Милано 26.70; Праг 9.97½; Пешта 0.66; Загреб 1·87½; Варшава —.—; Беч 0·05½; жигосана аустр. круна —·—; Амстердам —·—

Продуктна берза.

Нови Сад, 19. маја 1922.

На данашњем састанку били су ови закључци:

Пшеница:	
бачка, 77—78, 2%	380·—
Кукуруз:	
бачки, окол. Нови Сад	270·—
бачки, пар. Суботица ексек. .	277·5
банатски, пар. Суботица . . .	267·5
бачки, пар. Ст. Пазова	270·—
Брашно:	
нулер, с врећ. ab Бачка . . .	537·5
за кув. с врећ. ab Бачка . . .	512·5

Цене су у динарима.

Кратке вести.

— Министарство Финансија сазваће анкету да прегледа израђени пројекат пореског закона.

— У Министарству Просвете ради се на стварању српских библиотека у Војводини, које би замениле бивше Мађарске библиотеке.

— Министар Финансија прописао је нов поступак за формални рад у току царињења. Овај поступак важи за целу државу.

— Министар Пошта и Телеграфа укинуо је Дирекцију Пошта и Телеграфа у Нишу.

— Приспело је 2000 вагона из Немачке. Они се налазе на граници и већ се товаре за разне станице. Крајем овог месеца добићемо из Немачке 430 нових локомотива.

— У Енглеској, на педагошкој школи, изабран је ректор од 28 година. Иако је млад, постављен је на важно место, јер је својим огромним знањем све запањио.

— Италија је замолила нашу владу да склопе међусобни трговински уговор.

Управник: Јаша Томић.

Одговорни уредник: Трива Милитар

Позив на упис акција

СРПСКЕ ТРГОВАЧКЕ БАНКЕ

БЕОГРАД, угао Васине и Кн. Љубице ул. **СКОПЉЕ, Пашићева улица број 27.**

На основу одлуке четвртог редовног збора акционара од 19. марта ове године и одобрења Министарства Трговине и Индустрије Бр. 1618 од 27. марта 1922. год. повећава се Банчина главница од **3.000.000·— на 6.000.000·— динара** издавањем нових: **6000 акција од по 500 динара свака.**
При упису полаже се: на име резервног фонда и трошкова по Дин. 50·—, на име уплате по Дин. 100·—, а остакат месечним улозима по Дин. 100·— од сваке акције. — **Упис ће се вршити до 31. маја ове год.**

1034 1—3 **УПРАВНИ ОДБОР.**

Огласне вести.

Југословенска банка д. д. подружница у Новом Саду извештава овим своје комитенте и остале интересанте, да уз прописне документе прибавља код Одбора за трговину са валутама и девизама у Новом Саду дозволе за куповину девиза. Подједно даје на упит писмено или усмено све за то потребне информације. 1036 1—2

Верење. Јулије Лебхафт, подуправитељ филијале Банке Војводине д. д. Ст. Паланка верио се са гђом Илонком Јоха из Селенча. 1039 1—1

Данас се отвара летња башта Шануар Кабареа. 1040 1—1

Развиће домаће фабричке индустрије. Оснивањем фабрике Асфалта и Хемиских продуката тера у Београду, учињен је важан корак у нашем културном развићу и економском напретку. Ова је фабрика двојако корисна: с једне стране потпомоћи ће улепшавање и модернизирање града, а с друге стране допринеће општој здравствености помоћу исушавања кућа и уклањање влаге из зидова. Отеченој гуши и болестима плућа је највећи непријатељ сув и пун чистог ваздуха стан, који се најпре може добити употребом продуката ове фабрике. Досадашња грађевинска политика није се бринула за потребу, да се једна модерна зграда мора заштитити од влаге. Овом хигијенском злу помоћи ће оснивање овог предузећа, које ће имати велику будућност. 1029 1—1

Управа сланог купатила у Ст. Сланкамену, јавља п. н. публици, да је купатило већ отворено и да прима посетиоце. 1031 1—1

Обзнана о јавној дражби.

Потписани кр. јавни бележник овим дајем на знање да ће се 231 врећа, 10768 клг. рогаче (корица) продати на јавној дражби, коју ћу одржати на лицу места, у Сомбору, у магазину трговачке фирме А. и С. Вајдингер, угао др. Лазе Костића улица и Венца Војводе Петра Бојовића, 31-ог маја о. г. после подне у 4 сата, на основу 347 §-а трговачког закона.

Изклична цена је 137400 круна, но роба ће се евентуално и испод изкличне цене продати.

Роба ће се у целој количини и у једанпут продати.

Лицитанти су дужни пре почетка лицитације десет процената од изкличне цене као одустаницу (пишманлук) положити у руке кр. јавног бележника. Купац је дужан куповину одмах исплатити и робу одмах примити. Куповинску пристојбу плаћа купац.

У Сомбору, 17. маја 1922.

Др. Давид Коњовић с. р.
1035 1—1 кр. јавни бележник.

Данас у суботу отвара се у ГРАНД ХОТЕЛ СЛОБОДИ

ЛЕТЊА БАШТА

Шануар Кабаре
најомиљеније место новосадске публике.
1040 1—1

Оглас.

Опћинско поглаварство у Бачу, расписује оферталну дражбу, ради набавке огрева 5 вагона добрих сувих дрва, за опћинску потребу.

Нудиоци нека своје прописно таксиране и запечаћене понуде пошаљу опћинском поглаварству, најдаље до 1. јуна т. г.

Из седнице опћинског представништва у Бачу одржане 29. априла 1922. год.

У Бачу, 15. маја 1922.

Мил. Туторов бележник. 1037 1-1 **Адам Валтер** кнез.

Број 813/1922. год.

Оглас.

Општинско поглаварство у Куцури овим расписује офертуалну дражбу ради набавке огрева, 13 вагона тврдих (букових) дрва.

Понуђачи нека своје прописно таксиране и запечаћене понуде пошаљу општинском поглаварству најдаље до 15. јуна т. г.

Куцура, 15. маја 1922.

1026 2—3 **Општинско поглаварство.**

Женидбе

ради, желим познанство са старијом девојком или млађом удовицом без деце. Дискреција чашћу зајамчена. Поближе вести даје управа Заставе. — **Администрација „Заставе“.** 1021 2—3

ЗУБНИ ЛЕКАР
И ЦЕЛОКУПНЕ МЕДИЦИНЕ
Др. Никола В. Вучковић
После вишегодишње праксе из зубнога лекарства у иностранству, ординира у **Новом Саду, Дунавска улица 15.**
935 10—50

Продајем

својих 48 јутара првокласне земље у једном комаду са свима потребним зградама, удаљено од вароши три километра, обратити се на власника:
1001 2—2

ЧЕДА ПЕСКОРОВ, НОВИ БЕЧЕЈ

КУЋА НА ПРОДАЈУ.

Ћошак Краља Матије и Мађарске улице, од тврдог материјала да се може зидати спрат. Згодно за гостионицу.

Распитати код 3—3 978

ДРАЖИЋА ДУЊЕРОВОГ И ДР.

Телеграм: Грозит. Телеф: 806.
Београдска
ФАБРИКА АСФАЛТА И КАТРАНСКИХ ПРОИЗВОДА
Београд, Вука Караџића 6.
Производња: „Грозит“ кожаста кровна хартија, асфалт и катрањава кровна хартија, асфалт плоче за изоловање, тер каменог угља, карболинеум, дрвени цемент, лак за кровове и за гвожђе, смола из каменог угља, мека и чврста, нафталин и т. д. 1028 1—3

120 18—

У ПАЖЊУ ЖЕНСКОЈ ПУБЛИЦИ!

После више година у већим варошима по иностранству проведеним, отворила сам у Новом Саду (Кисачка ул. 20.)

МОДЕЛНУ КУЋУ

где по оригиналним и правим моделима зготовљавам најмодерније женско одело, како енглеско тако и француско. У иностранству признат и чувен кројач и смишљач женског одела запослен је у мојој радионици. — Преоправке потпуно и најјефтиније вршим. 853 11—12

ЖЕНА ИМРЕ ФЕХЕРА

САВЕТА БОЖИЋ, модискиња
Земун
Краља Петра улица број 26.
Препоручујем најновије сламне шешире за даме и госпођице. — Нарочито беле тил шешире са умереном ценом за свадбу Њ. В. Краља Александра. 949 5—12

Продаја машине

за готово и на одплату, даље машинских делова, игала, уља, конца и т. д.

Примамо све оправке машине.
БОРН И КОМП., Нови Сад
Милетићева (Хлебарска) ул. 4.
831 9—12

Ђорђе Нота, кројач
Нови Сад
Стовариште енглеских и ческих штофова, првокласна израда, цене умерене. 1009 2—3

КУЋА

која се састоји из више великих станова, великим двориштем и баштом у центруму вароши продаје се. Адреса у **„Шмолка“ огласном заводу, Нови Сад,** Футошка ул. 24, 1000 2-2

Продајем

1030 1—1

ради пресељења 150 комада нових чамових столица и 10 чамових столова по 90 см. дугих

БРАНКО ЧЕШЉАР
БРШАДИН код Вуковара.

Шпецеријска и колонијална трговина
Никола Ђурић
Вуковар
Потребује једнога помоћника, врсну силу, предност имају они, који се налазе у радњи.
1014 2-3

ПОМОЋНИК

за детаја и специјалиста за аранжирање излога са знањем немачког језика, потребан је нануфактурној радњи Милић, Милетић и Стефановић, Београд. Понуде писмене. 1022 2—3

Продаја аутомобила.
Индустрија Мотора
Протић и Другови

Потпуно нови особни и теретни аутомобили. — Главни заступници Аустро Демлера и Пуха. — На складишту од 18 HP. до 45 HP. особни и до 5 тона теретни аутомобила.

Марке Аутомобила:
Аустро Демлер 6 цилиндра, Стевер 6 цилиндра, Адлер, Пух, Ага, Аустро Фиат, и Лаурин & Клемент. — Теретни аутомобили: Сауер & Хорх. — Ауто Пнеоматика у свима димензијама. 1041 1-3

Штампарско Подузеће „Застава“ д. д. 686—1922.